

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2023-10-27
Besvaras senast
2023-11-08 kl. 12.00

Till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2023/24:172 Stopp för statsstöd till trossamfund som inte lever upp till demokratiska principer

I brist på lagstiftning om demokrativillkor framkommer information från myndigheten STS att det för närvarande inte föreligger hinder att fördela statligt stöd till trossamfund som motverkar samhällets grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna. Inte heller föreligger det möjlighet att återkalla utbetalade medel på grund av den förvaltningsrättsliga principen om gynnande förvaltningsbeslut. För att åstadkomma krav på att statsbidraget till trossamfund fördelas i enlighet med samhällets demokratiska principer, samt möjligheten att återkalla utbetalt stöd, krävs reformering av lagstiftningen.

Enligt myndigheten SST förekommer det trossamfund som får statsbidrag samtidigt som de i sin verksamhet motverkar det demokratiska samhället genom exempelvis antidemokratiska krafter och våldsbejakande extremism. Vid ett flertal fall har myndigheten anmält enskilda inom trossamfundsverksamheter till Säkerhetspolisen. Mot bakgrund av detta begärde vi socialdemokrater att kulturutskottet skulle kalla in Säkerhetspolisen för en lägesbeskrivning om problemets omfattning, och senast i september månad besökte polisen utskottet för vidareutveckling av lägesbilden.

Frågan om demokrativillkor vid stöd till trossamfund är inte ny. Arbetet påbörjades 2015 i samband med den nationella antiterrorstrategin. Den tidigare socialdemokratiskt ledda regeringen beslutade i juni 2016 att se över statens stöd till trossamfund i syfte att införa ett förtydligt demokratikriterium och möjlighet att återkalla utbetalt stöd (dir. 2016:62 *Översyn av statens stöd till trossamfund*). Utredningen skulle ge förslag i syfte att säkerställa att allmänna medel går till verksamheter som är förenliga med samhällets grundläggande värderingar så som de formuleras i regeringsformen och i de internationella konventionerna om mänskliga rättigheter. Utredningen kom fram till att om ett trossamfund eller en församling utvecklas i en negativ riktning och motverkar samhällets grundläggande värderingar bör det vara möjligt att mista rätten att vara statsbidragsberättigat (SOU 2018:18 *Statens stöd till trossamfund i ett mångreligiöst Sverige*).

I juli 2022 lade den tidigare socialdemokratiskt ledda regeringen fram en proposition om ett nytt demokrativillkor för statligt stöd till trossamfund och civilsamhället. Lagändringarna föreslogs träda i kraft den 1 januari 2023. Men i

november 2022 återkallade den nuvarande regeringen, i samverkan med Sverigedemokraterna, propositionen (skr. 2022/23:14).

Under det senaste året har ett flertal avslöjanden visat på hur olika samfund som mottar statligt stöd gjort avsteg från grundläggande demokratiska principer och mänskliga rättigheter. Som exempel kan samfund som förvägrat kvinnor att ingå äktenskap utan manlig förmyndare eller att ta ut skilsmässa nämnas, samt frikyrkor som bedrivit omvändelseverksamhet.

Lagstiftning om införandet av ett nytt demokrativillkor hade skapat förutsättningar för Myndigheten för stöd till trossamfund att enligt lag utkräva uppfyllda demokrativillkor vid stöd till trossamfunden. Myndigheten hade även haft möjlighet att utkräva återbetalning av verksamheter som inte uppfyller kraven. Tillbakadragandet av propositionen gör att trossamfund som inte lever upp till demokratiska principer och mänskliga rättigheter kan fortsätta uppbära statsbidrag. Ännu är det oklart när en ny lagstiftning kommer på plats. Regeringens senfärdighet i denna fråga skadar förtroendet för trossamfunden och hämmar möjligheterna att vidta åtgärder mot radikaliserings, våldsbejakande extremism, inskränkningar av mänskliga rättigheter och en demokratisk utveckling. Med anledning av detta anser vi socialdemokrater att åtgärder omgående ska vidtas.

Min fråga till socialminister Jakob Forssmed är:

Vad avser ministern att göra för att stoppa statsstöd till trossamfund som inte lever upp till demokratiska principer?

.....

Lawen Redar (S)

Överlämnas enligt uppdrag

Gergö Kisch